

טועמיה - חיים

לחיות עם הזמן בשבת קודש

ערב ש"ק פר' אמור תשפ"ג

הרב **מרדכי אלון שליט"א**

נכתב ונערך משמיעה ע"י תלמידים - לא מוגה

זמני כניסת ויציאת השבת:

ירושלים - 18:42 | 20:01

תל אביב - 19:04 | 20:03

חיפה - 18:54 | 20:04

טבריה ומגדל - 19:01 | 20:04

באר שבע - 19:03 | 20:01

למלא את החלל

לא ידיע להוא לך מלכא וגו' (דניאל ג, יח.) מציל ולא מציל ידיע להוי לך וגו'.

הפס' מסיים במילים - "אני ה' מקדישכם" והשאלה גדולה היא איך אני, בשר ודם, יכול לקדש את ה'? הרי הקב"ה הוא הקודש בעצמו, אז איך אני יכול לקדש אותו? האם הוא חסר משהו ח"ו? והפסוק עצמו כאילו מרגיש בזה ועונה - "ונקדשתי בתוך בני ישראל - אני ה' מקדישכם". גם כשאני אומר קדיש "יתגדל ויתקדש שמויה רבה", האם אני הוא המקדש את ה'? הרי הוא קדוש בעצמו!

אבל עכשיו, בפסוק הבא, זה מגיע לשיא - "המוציא אתכם מארץ מצרים להיות לכם לא-להים אני ה'", ואת רש"י מטרידה השאלה - מה זה רלוונטי מי הוציא אותנו ממצרים? מי דיבר פה בכלל על יציאת מצרים? מה זה קשור? חלק ממפרשי רש"י מדקדקים עוד ושמים לב שלא כתוב בלשון עבר ('אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים') אלא בלשון הווה מתמשך - "המוציא אתכם". עכשיו. ורש"י מבאר את זה -

המוציא אתכם. על מנת כן. (שם ל"ג)

חז"ל בתורת כהנים, ומשם מצטט רש"י, אומרים - "המוציא אתכם על מנת שתמסרו עצמכם לקדש את שמי". מיד נעבור לקידוש ה' בחיים בשמחה אבל נשים לב לפני כן למה שכתוב פה - איך אני אדם יכול לקדש אותו ית' ועוד - האם באמת על מנת כן הוציא אותנו מארץ מצרים - כדי שנמסור את נפשנו? אין עוד מצווה כזו בכל התורה.² אבל זו המגמה של הוצאת ישראל ממצרים.

יתגדל ויתקדש

לפני שנתחיל נקרא כמה מילים מופלאות מספר הפרד"ס על הסיפור, המיוחס לרש"י, שם הוא מסביר את מילות הקדיש, שאנו אומרים בקדיש יתום (אבל הרעיון דומה בכל הקדישים) -

פירוש קדיש "יתגדל ויתקדש" ע"ש הפסוק 'וְהִתְגַּדַּלְתִּי וְהִתְקַדַּשְׁתִּי' (יחזקאל ל"ח, כ"ג). והיאך יכול אדם להגדיל את שמו של הקב"ה? שמא ח"ו חסר הוא? - אין [כן], ודאי חסר

תכלית יציאת מצרים

פרשת אמור מופיעה במרכזו של 'ספר הקדושה', חומש ויקרא, ובה מופיעה מצוה ייחודית שגם רש"י וגם הרמב"ם רואים כ-'מצוות המצוות', כתכלית שלנו, כמטרת יציאתנו ממצרים - מצוות קידוש ה'. זה מופיע בפסוקים שלפני פרשת המועדות -

וְשִׁמְרֶתֶם מִצְוֹתַי וְעִשִּׂיתֶם אֹתָם אֲנִי ה'. וְלֹא תַחַלְלוּ אֶת-שְׁמִי קְדֹשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' מְקַדְּשְׁכֶם. הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהִיּוֹת לָכֶם לְאֱלֹהִים אֲנִי ה'. (ויקרא כ"ב,

ל"א-ל"ג)

ורש"י מיד מסביר -

לא תחללו. לעבור על דברי מזידין [כלומר לחלל את שם השם זה לעבור במזיד על דבריו].¹ ממשמע שנאמר ולא תחללו, מה תלמוד לומר 'ונקדשתי'? [כלומר אם 'ולא תחללו' זה לא לעבור על דברי ה' במזיד, אז הפירוש של 'ונקדשתי' הוא לכאורה לקיים את דברי ה', אבל זה כבר כתוב - ושמרתם מצוותי, אלא לומד כאן רש"י את הדברים הגדולים והידועים] - מסור עצמך וקדש שמי...

רש"י בגמרא בסנהדרין (ע"ד.) אומר שקידוש ה' הוא "שמסור נפשו על אהבת ויצור". זה פירוש המושג של 'ונקדשתי' באופן הקלאסי, הקשה, אבל בהמשך נראה שמדובר גם על קידוש החיים ולא רק במוות. והוא ממשיך ומבאר את הקושי בהמשך הפסוק שלכאורה קידוש ה' צריך להיות לא רק כשאתה נמצא בין אנשים ("בתוך בני ישראל") אלא גם ביחיד, והוא עונה -

...יכול ביחיד, תלמוד לומר בתוך בני ישראל...

כלומר צריך למסור את נפשו על קדושת ה' כשהוא בעשרה מישראל אא"כ כשמדובר בגילוי ערוות, עבודה זרה ושפיכות דמים, שאז גם כל יחיד צריך למסור את נפשו. והוא מביא שם גם דוגמאות -

וכשהוא מוסר עצמו ימסור עצמו על מנת למות, שכל המוסר עצמו על מנת הנס, אין עושיין לו נס, שכן מצינו בחנניה מישאל ועזריה שלא מסרו עצמן על מנת הנס שנאמר והן

² יש אמירה אחרת של חז"ל שהקב"ה הוציא אותנו ממצרים על מנת שנקיים מצוותיו, אבל זה דבר אחר.

¹ מבחינת רש"י זה קשור לפסוק הקודם בו נאמר לנו לשמור את מצוות ה', ואם נעבור עליהן במזיד הרי שזהו חילול ה'.

האריז"ל הק' משתמש בביטוי "הקב"ה עשה חלל פנוי ובו ברא בו את העולם". מבלי להיכנס לעומק הדברים, ברור פה שמדובר בחלל שבו הקב"ה נעלם, מבחינתי הסובייקטיבית. כך נברא העולם - תכליתו היא שאני אהפוך את הוואקום משממה, משיממון, משם לשם. הוא "שם שמות בארץ" (תהילים מ"ו, ט') ואני צריך לתת בעולם את שמו, וכך אני מקדש את שמו בעולם. כלומר העולם נברא באופן שהוא בחלל ואני יכול להרחיב את החלל הזה או למלא אותו ולקדש את שמו. לא את עצמותו אלא את שמו. זה דבר יסודי מאד שצריך לתפוס אותו - זה דבר פשוט אבל מדהים. וזו מצווה שמוטלת רק עלינו - שהרי גם בני נח אסורים בעבודה זרה, גילוי עריות ובשפיכות דמים במסגרת שבע מצוות בני נח. שנינו אסורים בעבודה זרה - גם בן נח וגם אני. אבל כאשר בא צורר ומחייב אותנו לעבוד ע"ז, להשתחוות לצלם, אם שנינו נעשה ב'כאילו', נשתחוה ב'כאילו' ואפילו אולי נקלל את הע"ז הזו תוך כדי השתחויה כדי שנוכל להמשיך לחיות ולקדש שם שמיים עוד שנים רבות - הרי אנחנו, עם ישראל, חייבים למסור את הנפש ולא לעשות כן, כי אסור לצורר אפילו לחשוב שהסכמתי ועבדתי ע"ז, ואילו הגוי אם הוא ינהג כך - כך הוא צריך לעשות. ואנחנו תמהים - אבל מה ההגיון? שיחשוב הצורר מה שהוא רוצה, ואני אשאר בחיים ואמשיך לעבוד את ה' בעולם. אז למה ההבדל? - זה דיון חשוב.

לגלות ולהופיע את האלוקות בעולם

בואו נראה את מילותיו של הרמב"ם על כך בספר המצוות - וענין זאת המצוה אשר אנחנו מצווים לפרסם האמונה הזאת האמתית בעולם ושלא נפחד בהיזק שום מזיק ואע"פ שבא עלינו מכריח לבקש ממנו לכפותנו שלא נשמע אליו אבל נמסור עצמנו למיתה ולא נתעזה לחשוב שכפרנו אע"פ שלבתינו מאמינים בו יתעלה. וזאת היא מצות קדוש השם המצווים בה בני ישראל בכללם, רוצה לומר התרת עצמנו למות ביד האנס בעבור אהבתו יתעלה וההאמנה באחדותו כמו שעשו חנניה מישאל ועזריה בזמן נבוכדנצר הרשע כשצוה להשתחוות לצלם והשתחוו לו כל ההמון וישראל בכלל⁴ ולא היה שם מקדש שם שמים אבל פחדו הכל והיתה בזה חרפה לכל ישראל על אשר אבדה זאת המצוה מכללם.

ולא נצטוה זאת המצוה אלא לכמו המעמד המפורסם הגדול ההוא אשר פחד ממנו כל העולם, ולהיות פרסום היחוד בזה יעד השם על ידי ישעיה שלא תשלם חרפת ישראל בזה המעמד ושיראו בהם בחורים בעת ההיא הקשה לא יפחידם המות ויתירו נפשם ויפרסמו האמונה ויקדשו את השם

הוא, כדכתיב "כי יד על כס יה מלחמה לה' בעמלק מדר דר" - נשבע הקב"ה שלא יהיה הכסא שלם עד שימחה זכר עמלק וכן מצינו שמו ה' וכשהוא אומר על 'כס יה' אינו אלא חצי השם באותיות, וכמו"כ קורא לכסא כס והרי הם חסרים אותיו, לכן אנו מתפללים 'יתגדל' כלומר יה"ר מלפני מי שאמר והיה העולם שיגאלנו מביין האומות וימחה את זכר עמלק ויתקדש שמו להיות שלם.

בעלי התוס' מסבירים במסכת ברכות ואומרים שפירוש המילים "שמיה רבה" זה לא תרגום לארמית של 'שמו הגדול' אלא 'יתגדל ויתקדש שם י"ה רבה' ויחזור להיות י-ה-ו-ה (כלומר שלא יהיה רק חצי שמו של הקב"ה אלא כל שם הוי"ה, שיתגדל השם החסר ויחזור ויהיה גדול).

חילול ה'

נקודה חשובה נוספת שצריך לשים אליה לב. לא כתוב בפסוק "ולא תחללו אותי" אלא "ולא תחללו את שם קדשי", כלומר אנחנו מדברים על שמו של הקב"ה. אין חולק כי קדושתו האובייקטיבית עומדת לדור ודור, לנצח נצחים - "אני ה' לא שנית" (מלאכי ג', ו'), "אתה הוא לפני שנברא העולם ואתה הוא שלאחר שנברא העולם", אתה לא מושפע מכלום - אלא כאן אנחנו מדברים על קדושת שמו. שם הוא התגלות, פרסום. שם זו ההתגלות הסובייקטיבית של בעל השם כלפיי. להבדיל, כך עם הקב"ה - אני קורא לו בשם ולפעמים אני קורא לו בתואר - "אלקים", "צבאות" וכו'. במצוות האלה אנו מצווים שלא לחלל את שם קדשו ומאידך לקדש את שמו - ולזה נוצרנו, כלומר - "המוציא אתכם מארץ מצרים - על מנת כן". זה המושג שעליו אמר רש"י לעיל בספר הפרדס - "בביכול חסר הוא?" והתשובה היא כן, חסר י"ה.

נסביר את זה במילים פשוטות; המושג 'חילול ה'" בא מהמילה חלל. ריק, ואקום. לעומת זאת, 'קידוש' הוא הבדלה, הפרשה.³ מהו חילול? הבנה פה תיתן לנו גם תפיסה קצת על עומק המושג 'קדיש' ועל כמה הוא גדול. חילול ה' הוא שאני לא מצליח לפרסם את שמו, כשהוא חלל ולא רואים את הופעתו. מי שחילל את שם ה' הכי חזק בעולם הוא לא עמלק (למרות שזה נשמע הגיוני - כי הוא לא רוצה שיקראו בשמו של הקב"ה בעולם), אלא עד כמה שזה מפתיע - הקב"ה עצמו! כשהוא ברא את העולם, מקום בו הוא נעלם, נסתר, חלל, הוא יצר חילול ה' - כדי שאני אוכל לקדש את שמו ולגלות אותו;

תכלית הבריאה היא שתהיה לו ית' דירה בתחתונים ע"י האדם, שיכול להגיע ולהשיג אותו ולהופיע אותו דווקא במקום שהוא ית' מסתתר. אם הוא לא מסתתר אז זה לא בא מבחירה.

במקום, ישראל הם בנפש והפרשה שבאה מיד לאחר מכן מדברת על איך אנחנו ניצר מקראי קודש בזמן, בשנה - פרשת המועדות.
⁴ הרמב"ם מכון לגמרא במגילה שמספרת על סיבת התחייבותם של ישראל כליה בזמן אשורוש. הסיבה הראשונה שמובאת שם הא "מפני שהשתחוו לצלם", והגמרא אומרת שהיה רק ב'כאילו', רק לפנים - אבל זה לא משנה, אומר הרמב"ם. על זה נתחייבו כליה.

³ יש לעם ישראל כל מיני שמות שהקב"ה קורא להם - רעיתי, בתי, עבדים, בנים, צבאות. האם אנחנו מכירים "מקדש" ככינוי לעם ישראל? - והנה בסוף פרשת קדושים מתואר דין של מי שהביא ח"ו את בנו למולך - "...כִּי מִרְעוּ נְתַן לְמִלְךָ לְמַעַן טַמְא אֶת־מִקְדְּשִׁי וְלַחַלֵּל אֶת־שֵׁם קִדְשִׁי. (ויקרא כ', ג'). במה הוא מטמא את המקדש? מברר שם רש"י - לַמַּעַן טַמְא אֶת מִקְדְּשִׁי. את כנסת ישראל שהיא מקדשת לי, כלשון ולא יחללו את מקדשי. "ונקדשתי" פירושו שעם ישראל יהיו המקדש של הקב"ה. בית המקדש הוא

הגיהנום ושורפים אותי בתוכו שלשה פעמים ביום, וזה עמלי בכל יום ויום'.

אמר לו רבי עקיבא 'מה עשית שעושים לך כך?', אמר לו אותו האישי 'אנו באתי על נערה מאורסה ביום הכפורים'

[הינו שביטל את כל הקדושות האפשריות - קדושת הזמן, את קדש הקודשים, קדושת הנפש]. אמר לו 'בני שמעת אם יש לך תקנה באותו עולם?', אמר לו 'כך שמעתי מאחורי הפרגוד, שבזמן שיעלה בני לספר תורה ויאמר "ברכו את ה' מבורך" מוציאים אותי מגיהנום, ומכניסים אותי לגן עדן'. אמר לו רבי עקיבא 'הנחת אשה או בן?', אמר לו 'בן אחד נולד לי אחר מיתתי ונמנעו ישראל למולו'. אמר לו 'מה שמך?', אמר לו 'ארנוניא'. אמר לו 'ומה שם אשתך?', אמר לו 'שישכיא'. אמר לו 'ומה שם עירך?', אמר לו 'לודקיא'. מיד כתב רבי עקיבא שמו ושם אשתו ושם עירו. והלך רבי עקיבא עד שבא לאותה העיר. כיון שבא לעיר יצאו אנשי העיר לקראתו, אמר 'כלום ידעתם איש פלוני ואשתו?', אמרו 'שם רשעים ירקב'. אמר 'להם על מה?', אמרו לו 'כך וכך עשה'. אמר להם 'אף על פי כן הביאו לי בנו'. הביא אותו וצוה למולו, ולהושיבו ללמוד. וכן עשו ולמדוהו ברכות שצריך לו לספר תורה [ע"פ הגרסה בזה"ק הוא לימד אותו לומר 'ברכו' ולקרוא איזו הפטרה וכן לומר קדיש]. ביום השבת צוה לקרותו לספר תורה. אמר 'ברכו את ה' המבורך לעולם ועד' - מיד הוציאוהו מגיהנום והכניסוהו לגן עדן. באותו הלילה בא בחלום לרבי עקיבא ואמר לו 'תנוח דעתך שהנחת את דעתך'. (מדרש תנחומא פר' נח, כפי שהובא באור זרע)

בזה"ק הסיום מעט שונה -

ואמר לו (אותו אדם לרבי עקיבא) 'רבי הקב"ה ינחמך כפי שניחמתני, כי בשעה שאמר בני ההפטרה הפקיעו ממני דין גיהנום, ובשעה שעבר להתפלל ואמר קדיש קרעו לי גזר דיני מכל וכל, ובשעה שנתחכם בני והוסמך על ידך עטרוני בכתרם של צדיקים והושיבני עמהם בגן עדן'.

מה הפשט בזה? מה יש בקדיש? הרי אין בזה שום איזכור של הנפטר. דרך העולם היא שבכל אזכרה מזכירים את מעשיו של האדם, איך התנהג וכיו"ב, ואילו בקדיש אין מזה כלום. אבל יש פה דבר אדיר; כל יהודי בעולם עשה המון דברים ומן הסתם גם "אין אדם צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא" (קהלת ז', כ') ולכן אולי גם פספס כמה דברים. יש הרבה דברים ומצוות שאנחנו מחויבים בהם פעם אחת, או פעם בתקופה מסוימת,⁶ אבל חובתו התמידית של היהודי שלמענה הוא נוצר זה לקדש את ה'. לעשות את ה' כשהוא קטן, י"ה, הוא החלל שדיברנו עליו - לגדל אותו ולקדש את שמו. כיבוד אב הגדול ביותר בעולם הוא להעלות את הנשמה למקומות הגבוהים שיש, וכפי שראינו בסיפור, שככל שהבן התעלה והפך בסוף להיות מתלמידי רבי עקיבא, כך אף אביו התעלה בעולם העליון עוד

ברבים, כמו שהבטיחנו באמרו לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו בי בראותו ילדיו מעשה ידי בקרבו יקדישו שמי וגו'.

ולשון ספרא על מנת כך הוצאתי אתכם מארץ מצרים על מנת שתקדשו שמי ברבים. ובגמרא (סנהדרין ע"ד): אמרו בן נח מצווה על קדושת השם או אינו מצווה, תא שמע שבע מצות נצטוו בני נח ואם אתה אומר כן תמניא הו, הנה נתבאר לך שהיא מכלל מיני המצות המחוייבות לישראל, ושמו ראייתם על זאת המצוה מאמרו ונקדשתי בתוך בני ישראל. (ספר המצוות מ"ע ט')

כלומר לבן נח אסור לעבוד עבודה זרה אבל אין הוא צריך למסור את נפשו על כך. לא נאמר לו "ובכל נפשך". לכאורה הוא הרבה יותר הגיוני, ריאלי. המצווה הזו תתפרט לעולם החיים שלנו ולא תישאר שם במסירות הנפש למוות. בהלכות יסודי התורה הרמב"ם ממשיך -

כל העובר מדעתו בלא אונס על אחת מכל מצוות האמורות בתורה, בשאט בנפש להכעיס הרי זה מחלל את השם; ולפיכך נאמר בשבועת שקר, "וחיללת את שם אלוהיך, אני ה'" (ויקרא י"ט, יב) ואם עבר בעשרה מישראל, הרי זה חילל את השם ברבים. וכן כל הפורש מעבירה או עשה מצוה, לא מפני דבר בעולם, לא פחד ולא יראה, ולא לבקש כבוד, אלא מפני הבורא ברוך הוא, כמניעת יוסף הצדיק עצמו מאשת רבו⁵ הרי זה מקדש את השם. (הל' יסודי התורה ה', י"ג)

הצד ההפכי, קידוש ה', זה הערך המוסף של כל המצות. זו המהות של המצוות. אמרנו מקודם שגם גוי מצווה לא לעבוד ע"ז - אבל אין הוא מצווה למסור את נפשו. יהודי מצווה לגלות שהביטוי "אין עוד מלבדו" - זה ממש, ובשביל זה הוא נברא. זו תכלית בריאתו בעולם - כדי לגלות ולהופיע את פרסום האלוקות פה בעולם.

עומק אמירת קדיש

בואו נחזור לקדיש שאנחנו אומרים על הורים וקרובים (עד מאה ועשרים שנים טובות לכולם). המדרש והזה"ק מביאים סיפור מיוחד ומבהיל על רבי עקיבא -

מעשה באדם אחד שבא על נערה המאורסה ביום הכפורים, והוציאוהו והרגוהו. ולאחר מיתתו נולד לו בן מאשתו, ונמנעו בני ישראל למולו.

פעם אחת היה רבי עקיבא מהלך בדרך, ומצא אדם אחד שהיה מכווער ביותר, והיה נושא משא גדול של עצים על כתפיו שלא היה אדם בעולם ולא חמור ולא סוס שיכולים לטעון כמותו. אמר לו רבי עקיבא 'משביע אני אותך בשבועה שתאמר אם אתה בן אדם או שד או איזו בריה אתה?'. אמר לו 'רבי, אדם הייתי, וכבר נפטרתי מן העולם ההוא. ובכל יום אני מביא משא כזה, ומכניסים אותי לתוך

⁶ מצוות שבת למשל היא אחת לשבוע, כיבוד אב הוא בשעה ספציפית שאביו לפניו וכו'.

⁵ והרי כולנו מכירים את הסיטואציה. אתה נתקף ביצר לעבור איזו עברה אבל אתה חושק שפתיך ומתגבר על ייצרך - הרי זה קידוש ה'!

שבת. כל מצוה מעשית שאני עושה, אני מקדש את המקום - אני לוקח דבר גשמי, חומרי ומקדש אותו. קידוש בנפש הוא כל עבודת האדם. כל ספר ויקרא, פרשת "קדושים תהיו" - בין אדם לחברו, בין אדם לעצמו, בין אדם למקום. איך מקדשים בזמן? מהו 'חלל בזמן'? - זה אולי החלל הכי ניכר שיש. העולם אומרים 'time is money', אני תופס את הזמן כבעל ערך עצמי. וקידוש הזמן הוא ע"י - "אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם".

"מקראי קדש אלה הם מועדי"

עכשיו בואו נראה, זה פלאי פלאות. הפסוק שפותח את פרשת המועדות מופיע מיד אחרי הפסוק של "ונקדשתי" ושם כתוב כך -

דָּבַר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי ה' אֲשֶׁר-תִּקְרָאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדֵי. (כ"ג ב')

זה נשמע כמו איזו כותרת לפרשת המועדים אבל תכף נראה שזו כלל לא כותרת. הפסוק הבא אומר -

שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלֶאכֶה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבְתוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלֶאכֶה לֹא תַעֲשׂוּ שַׁבַּת הוּא לְ-ה' בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם. (שם ג')

אז גם מועדי ה' נקראים 'מקראי קדש' וגם השבת נקראת 'מקרא קדש'. יפה. הפסוק הבא פותח פרשיה חדשה -

אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר-תִּקְרָאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם. (שם ד')

אבל זה נשמע כמו חזרה על הדברים, ורק לאחר מכן התורה ממשיכה למועדים עצמם - פסח וכו'. רש"י מתייחס לכך שפסוקי השבת שנמצאים פה כאילו באמצע ענין המועדות ולכאורה היא אינה נכנסת תחת הקריטריון של "מועדי ה' אשר תקראו אותם מקראי קדש", ואומר -

ששת ימים. מה ענין שבת אצל מועדות? ללמדך שכל המחלל את המועדות, מעלין עליו כאילו חלל את השבתות, וכל המקיים את המועדות, מעלין עליו כאלו קיים את השבתות. (ג')

מאיפה רש"י למד את זה? נשים לב; הפסוק הראשון, אומר רש"י, כלל איננו כותרת - מועדי ה', כלומר המועדים שה' קבע, צריכים להיקרא על ידינו "מקראי קדש" ואם אנחנו לא נקרא אותם "מקראי קדש" הרי שאין הם מועדי ה' של הקב"ה! לאחר מכן בא הפסוק השלישי שאומר "אלה מועדי ה' מקראי קדש אשר תקראו אותם במועדם", ורש"י שואל - למה זה נכתב שוב? זה אותו דבר! והוא עונה -

אלה מועדי ה'. למעלה מדבר בעבור שנה וכאן מדבר בקדוש החדש. (ד')

הפעם הראשונה מדברת בעיבור השנים (שבע שנים מעוברות שמחזור של תשע עשרה שנה) ויש חשבונות מסוימים איך לעשות את זה וכו'. ואילו בפעם השניה מדובר על עיבור החודש,

ועוד. כך מסבירים הראשונים את ענין הקדוש - בכל מפגש, תכנית או ערב זיכרונות שנעשה על הנפטר ונספר עליו, נזכיר פרט כזה או אחר, אבל הדבר המרכזי שכל יהודי צריך היה לעשות כל ימיו ואולי לא הספיק לעשותו הוא למלא את החלל, להיות 'מקודשת ל', להיות מקדשי (של הקב"ה). ובכח הזה שהוא מקדש - את זה אני ממשיך בקדוש. הכח הזה למלא את החלל ולקדש את שמו היא מצוות "ונקדשתי" וכפי שראינו ברמב"ם לעיל היא מתקיימת בכל אחד ואחת מאיתנו. בכל ילד וילדה, בכל בחור ובכל יחיד ויחידה מיישראל. עשיית מצווה לא בשביל כבוד, כסף או יראה - אז המהות היא שבזה הוא קידש את ה'. "ושמרתם מצוותי ועשיתם אותם - ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי". ואם ח"ו עבר על מצווה, בשוגג או לתיאבון, תקפו ייצרו - הוא ביטל מצווה. נכון, הוא לא חילל את ה' כי חילול ה' נוצר רק כאשר הוא עושה את זה במזיד, אבל הוואקום נוצר. השם לא התפרסם, השם התחלל.

התניא מלמד אותנו שהדוגמא הבסיסית של קידוש ה' היא בדיון "יהרג ואל יעבור" שבסיפור של אנטיוכוס או כל צורר אחר ל"ע שמחייב אותנו להשתחוות לצלם, שם זה כדי שנלמד מזה לחיים ולא בשביל מסירת הנפש שברגעים הקשים. שם, פתאום היהודי מוסר את נפשו כי יש מולו מין 'אנטיוכוס כזה שמכריח אותי להשתחוות. אבל התפקיד שלי בחיים הוא להנכיח את האנטיוכוס הזה וכדי שאבין שכאשר אני מייצר את הוואקום אז שמו ית' אינו מתקדש. "וכי שמו חסר? אין", ודאי - זה התפקיד שלי, למלא את החלל.

קידוש בעש"ן

נסגור את הדברים בנקודה נוספת.

הפרשנים דנים במיקום המצווה הזו בפרשה שלנו. הפירוש הקלאסי הרגיל הוא שזה בעצם סיכום הפרשיות הקודמות. המצוות בפרשיות הקודמות היו מולך, עריות, קדושת הכהנים וישראל ואז באות הפרשות בסוף ואומרות - "ונקדשתי בתוך בני ישראל". מפרשים אחרים רואים את זה כהקדמה לפרשה הבאה - פרשת המועדות - "אלה הם מועדי ה'", כלומר שהקב"ה קורא למשה ואומר לו למסור לבני ישראל את מועדיו. אנחנו יודעים שאלו ואלו דברי אלוקים חיים. אם אנחנו אומרים שהעולם הוא חלל ומלך העולם הוא בעצם המלך הנעלם ותפקידי הוא לפרסם את שמו - הרי שזה מה שנותן לי את המשמעות לחיים שלי, ואם אינני מפרסם את שמו, אז חיי אינם חיים, אין להם משמעות. כך מסביר בעל החינוך - כי אם תכלית חיי היא עבודתו ואין אני יכול לקיים אותה אלא אני צריך לעבוד עבודה זרה, ואני כופר בה, מבטל אותה אז נפשי בטלה והוא נוטל את נפשי. אם אין מציאות שעליה אני מת - אז בשביל מה אני חי?!

פרסום שמו, מילוי החלל, קידוש ה' - הוא הסוגיה שאנו עומדים בה. אבל איך הקב"ה יצר את החלל הזה? כידוע הוא מופיע בשלשה מימדים - במקום (עולם), בזמן (שנה) ובנפש. עש"ן. קידוש במקום הוא בבית המקדש, ארץ ישראל. אבל לא רק במקום פיסי אלא גם בחפץ של מצווה. תפילין, ציצית, נר של

הקודש שלכם', אומר הקב"ה. אני מלך העולם, בראתי בחלל את העולם ועל מנת כן אני - בהווה מתמשך - מוציא אתכם ממצרים. מתי? כל יום. בכל פעם לצאת ממצרים זה לצאת מהחלל שבו צועקת מצרים - "מי ה'?", לא ידעתי את ה' וגם את ישראל לא אשלח", ועל מנת כן - "ונקדשתי בתוך בני ישראל" בקדושת מקום (עולם), נפש והשנה (הזמן).

"וכי הוא חסר? אין". שמו וודאי חסר. ומלכתחילה הוא ברא כך את העולם, ובכל רגע נתון אני נע על הציר הזה שבין "ולא תחלו" לבין "ונקדשתי".

כל הכוחות שאני מייצר בעולם, של קידוש ה', צריכים להיות כפי שמתאר הרמב"ם בהל' קידוש ה' - אם חשב לעשות או עשה מצווה לא בגלל שמישהו אמר לו או שהתערב לו שיקול כזה או אחר, אלא ישנה רק 'דרך מצוותיך', הרי שאז שמו יתקדש והוא ית' נעשה "והתגדלתי והתקדשתי".

על מנת כן

ומשפט סיום. בסוף הפרשה מופיעה פרשיה קצרצרה, פרשת המקלל. כל המפרשים שואלים מה היא עושה שם - היא האנטיתזה לכל הלימוד שלנו. היא ההבנה שכאשר אני לא מצליח לחיות בתפיסה של לקדש, אז תחילה נוצר רק חלל, וכפי שאנחנו יודעים - אין מה לעשות, אם החלל לא מתמלא בזה הוא יתמלא במשהו אחר. ובהמשך יכולה להופיע הפרשה האחרונה שאולי מעולם לא התכוונתי אליה וכל מיני סיטואציות וקונסטלציות מייצרות אותה, כששם ה' נעדר או מגיע חלילה למה שהוא מגיע בסוף הפרשה. "ונקדשתי בתוך בני ישראל" - "על מנת כן".

קידוש הלבנה. זה פירוש יפה מאד אבל עדיין - מה עושה פה באמצע השבת "מקרא קודש"?

זה געוואלד; השבת איננה נקראת "מקרא קודש" כי אנחנו מקדשים אותה. השבת היא "קביעא וקיימא", הקב"ה קידש אותה - "שבת היא לה". כלומר הקב"ה שבת וקידש את היום הזה. זה נאמר לכל העולם ב-"ויכולו השמים". אבל לנו נאמר כאן - "מועדי ה' אשר תקראו אותם מועדי קדש אלו הם מועדי". חז"ל אומרים - 'אל תקרא "אשר תקראו אותם" אלא "אשר תקראו אתם" - "אתם אפילו שוגגין, אתם אפילו מזידין, אתם אפילו מוטעין" (ר"ה, כ"ה).

רגע רגע, אז ה'מקראי קודש' שה' נתן לנו במועדים נעשים כאלה רק כאשר אני קורא אותם מקראי קודש - זה עדיין לא ברמה של שבת, אבל מאידך, מי שמחלל את המועדות כלומר שאיננו מבין שאני מקדש את ה' פה, שאני ממלא את החלל - "כאילו חילל את השבתות, ומי שמקיים את המועדות כאילו קיים את השבתות". מעתה נבין למה הפסוק הזה מופיע פה - כי זו המשמעות של "ונקדשתי בתוך בני ישראל". העולם הוא עולם שבו אני, הקב"ה, עשיתי שבת, אבל כדי שאני אופיע בקדושת אתם, ישראל, צריכים לייצר מועדות שכוחם הוא כמו שבת.

ונקדשתי - בתוך בני ישראל

המהר"ל אומר כאן שישנם שבעה ימים טובים, חגים, בשנה - שני ימים טובים של פסח (ראשון ושביעי), עצרת (שבועות) ראש השנה, יום הכיפורים ושני ימים טובים של סוכות (ראשון ושמיני עצרת). "שהמועדים הם שבעת החלקים של השבת שהיא הקדושה הכוללת". 'מקראי הקודש שלי תלויים במקראי

השיעור מקדש לע"נ
צבי מנחם בן שמואל גלאט הי"ד
אליהו בן וויזאן ז"ל,
 התינוק **מעין בן אליהו יען שרגא** ז"ל
 ור' **חיים אליהו בן גדליה** ז"ל
 לרפואת
עמרם בן איידה חייה, יוסף בן אלקה לאה,
אליהו יען שרגא בן ביה ירדנה ואילה מלי בת **נחמה**
ואורי עמידן, בן אילה מלי
 לחקדשת שיעורים ניתן לפנות בהודעת וואטסאפ
 לעמנואל - 054-7500516